

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ด้วยสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป องค์กรธุรกิจต่าง ๆ จึงเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศมากขึ้น ความเจริญเติบโต หรือความล่มสลายขององค์กรธุรกิจเหล่านั้นย่อมส่งผลกระทบต่อสังคมในวงกว้าง เมื่อลูกหนี้ต้องประสบกับปัญหาจากการดำเนินธุรกิจขาดสภาพคล่องทางการเงิน หรือมีหนี้สินล้นพ้นตัว ไม่ว่าจะเกิดจากปัจจัยภายในองค์กร เช่น ความผิดพลาดในการบริหารงาน การแข่งขันทางตลาดสูง การขาดเงินทุนหมุนเวียนในกิจการ หรือปัจจัยภายนอกองค์กร เช่น นโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐบาล ภาวะเงินเฟ้อ อัตราดอกเบี้ยสูง การลดค่าเงินบาท หรือวิกฤตการณ์ทางการเงินของประเทศ จนทำให้การดำเนินงานหยุดชะงัก บางแห่งอาจประสบปัญหารุนแรงจนถึงขั้นต้องปิดกิจการหรือล้มละลาย ย่อมส่งผลให้ธุรกิจหลายแห่งต้องประสบกับปัญหาตามไปด้วย

การปล่อยให้ลูกหนี้ตกเป็นบุคคลล้มละลาย ต้องมีการชำระบัญชีและรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อแบ่งสรรปันส่วนให้แก่เจ้าหนี้ทุกรายที่มีสิทธิได้รับชำระหนี้ตามสัดส่วนแห่งหนี้นั้น อาจไม่ได้เป็นเพียงทางออกเดียวที่สามารถแก้ไขปัญหาทางการเงินของลูกหนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากในหลาย ๆ กิจการที่เกิดภาวะหนี้สินล้นพ้นตัว ขาดสภาพคล่องทางการเงินนั้น อาจมีแนวโน้มที่กิจการจะฟื้นคืนมาได้อย่างเดิม หรือดีขึ้นจากสภาพที่ใกล้จะล้มละลายได้ หากได้รับโอกาสและมีช่องทางที่จะฟื้นฟูกิจการ ดังนั้น การสนับสนุนทางการเงินและการอาศัยเม็ดเงินใหม่จากบรรดาเจ้าหนี้ รวมถึงการปรับปรุงระบบการบริหารกิจการให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ สามารถทำให้กิจการที่ประสบกับปัญหารอดพ้นจากภาวะดังกล่าวได้ ซึ่งจะส่งผลดีต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างแท้จริง ดีกว่าการนำลูกหนี้เหล่านั้นเข้าสู่กระบวนการล้มละลายเพียงอย่างเดียว ด้วยเหตุนี้ในต่างประเทศจึงยอมรับมาตรการฟื้นฟูกิจการ หรือ Reorganization เพื่อช่วยเหลือกิจการที่ประสบปัญหาให้สามารถฟื้นคืนขึ้นมาได้ โดยเห็นว่าการช่วยเหลือให้ลูกหนี้สามารถประกอบธุรกิจต่อไปได้โดยไม่ต้องเลิกกิจการ ไม่ต้องล้มละลาย น่าจะเป็นทางออกที่ดีที่สุดสำหรับทุกฝ่าย ทั้งเจ้าหนี้ ลูกหนี้ และสังคมโดยรวม ประเทศไทยจึงนำเอากระบวนการฟื้นฟูกิจการมาบัญญัติไว้เป็นส่วนหนึ่งของพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 โดยอยู่ภายใต้หมวด 3/1 ว่าด้วยกระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ แห่ง

พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 10 เมษายน 2541 เป็นต้นไป ต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมอีกหลายครั้ง ได้แก่ พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2542 ,พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2543 และ พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2547

การขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดขั้นตอนหนึ่งที่เจ้าหนี้พึงปฏิบัติ โดยมีวัตถุประสงค์ให้เจ้าหนี้ได้ออกมาแสดงตนและชี้ให้เห็นถึงหนี้สินของกิจการลูกหนี้ว่ามีอยู่เท่าใด ทำให้ทราบภาพรวมที่ชัดเจนของจำนวนหนี้สินทั้งหมดที่ลูกหนี้ได้ก่อขึ้น ทั้งจำนวนหนี้ และจำนวนเจ้าหนี้ที่จะได้รับจัดสรรชำระหนี้ ประเภทและลักษณะของหนี้เพื่อประโยชน์ในการจัดกลุ่มเจ้าหนี้และให้เจ้าหนี้ที่ยื่นขอรับชำระหนี้มีสิทธิในการลงคะแนนเสียงเพื่อพิจารณาแผนฟื้นฟูกิจการ เพื่อให้สามารถปรับโครงสร้างกิจการและปรับโครงสร้างหนี้ของลูกหนี้ได้สำเร็จ โดยกฎหมายกำหนดให้เจ้าหนี้ผู้มีสิทธิได้รับชำระหนี้ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา หรือเจ้าหนี้ที่ฟ้องคดีแล้วและอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล และไม่ว่าหนี้นั้นจะถึงกำหนดชำระแล้วหรือไม่ก็ตาม ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ภายใน 1 เดือน นับแต่วันโฆษณาคำสั่งตั้งผู้ทำแผน หากเจ้าหนี้รายใดไม่ยื่นคำขอรับชำระหนี้ภายในกำหนด ย่อมทำให้ไม่มีสิทธิได้รับชำระหนี้้นภายใต้การดำเนินการตามแผนฟื้นฟูกิจการ เว้นแต่ในแผนฟื้นฟูกิจการจะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น หรือศาลมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ และหากการฟื้นฟูกิจการสำเร็จ ลูกหนี้ย่อมจะหลุดพ้นจากหนี้ที่เจ้าหนี้ไม่ได้ยื่นขอรับชำระหนี้ไว้

อย่างไรก็ตาม กฎหมายฟื้นฟูกิจการของไทยตามบทบัญญัติของกฎหมายล้มละลาย พ.ศ. 2483 กำหนดให้เจ้าหนี้ในนี้บางประเภทสามารถรับชำระหนี้คืนได้โดยไม่ต้องยื่นขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ ซึ่งในการวิจัยนี้ผู้เขียนเน้นศึกษาเฉพาะหนี้ที่ผู้ทำแผนก่อขึ้นหรือกำหนดไว้ในแผน พบว่ากฎหมายให้อำนาจแก่ผู้ทำแผนในการจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้แทนผู้บริหารเดิม ตั้งแต่วันที่ศาลมีคำสั่งตั้งผู้ทำแผน ตามมาตรา 90/24 และมาตรา 90/25 ซึ่งผู้ทำแผนมีอำนาจกระทำการใด ๆ ภายใต้กรอบความจำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้ ตามมาตรา 90/12 (9) เท่านั้น หากผู้ทำแผนจะดำเนินการใดนอกเหนือจากกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติสามารถดำเนินต่อไปได้ จะต้องได้รับอนุญาตจากศาลเสียก่อน ซึ่งอำนาจของผู้ทำแผนในส่วนนี้ยังคงมีความไม่ชัดเจน เนื่องจากกฎหมายมิได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่าการกระทำใดบ้างเป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้ จึงมีความจำเป็นต้องศึกษาว่าหนี้ที่ผู้ทำแผนก่อขึ้นในระหว่างการฟื้นฟูกิจการซึ่งเจ้าหนี้ในมูลหนี้ดังกล่าวมีสิทธิได้รับชำระหนี้โดยไม่ต้องยื่นขอรับชำระหนี้้น หนี้ที่ผู้ทำแผนก่อขึ้นควรมีลักษณะและขอบเขตอย่างไร เจ้าหนี้มีสิทธิได้รับชำระหนี้้อย่างไร รวมถึงศึกษาหลักเกณฑ์การตรวจสอบพิสูจน์

ความถูกต้องของหนีดังกล่าว เนื่องจากเจ้านี้ในมูลหนี้ที่ผู้ทำแผนก่อขึ้นเนื่องจากการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ตามแผน ไม่ต้องขอรับชำระหนี้ ตามมาตรา 90/62 นอกจากนี้ ยังพบปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายในการจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการที่สูงเกินควร หากไม่มีมาตรการควบคุมค่าใช้จ่ายในการฟื้นฟูกิจการที่ไม่จำเป็น รวมทั้งค่าตอบแทนของผู้ทำแผน ย่อมก่อให้เกิดความเสียหายต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น และเมื่อแผนฟื้นฟูกิจการได้รับการยอมรับจากที่ประชุมเจ้านี้และศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนแล้ว การดำเนินการตามแผนจะตกเป็นหน้าที่ของผู้บริหารแผน โดยบรรดาสีทธิและหน้าที่ของผู้ทำแผนจะตกแก่ผู้บริหารแผนทันทีนับตั้งแต่ผู้บริหารแผนทราบคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนของศาล ตามมาตรา 90/59 โดยผู้บริหารแผนต้องดำเนินการต่าง ๆ ตามแนวทางที่แผนฟื้นฟูกิจการกำหนด จึงเห็นควรศึกษาถึงการจัดการกับหนี้ที่เกิดขึ้นภายหลังศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนแล้ว

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องทำการศึกษาค้นคว้าหลักเกณฑ์เกี่ยวกับหนี้ที่ผู้ทำแผนก่อขึ้นหรือกำหนดไว้ในแผน ซึ่งกฎหมายฟื้นฟูกิจการของไทยกำหนดให้เจ้านี้ในหนีดังกล่าวมีสิทธิได้รับชำระหนี้โดยไม่ต้องขอรับชำระหนี้ รวมทั้งศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศในเรื่องดังกล่าว โดยพิจารณาถึงสภาพปัญหา อุปสรรคและข้อขัดข้องเพื่อหาแนวทางแก้ไขที่เหมาะสมต่อไป

สมมติฐานของการวิจัย

กฎหมายฟื้นฟูกิจการตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 7 พ.ศ. 2547 ยังไม่มีบทบัญญัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับการจัดการกับหนี้ที่ไม่ต้องขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ กรณีเป็นหนี้ที่ผู้ทำแผนก่อขึ้นหรือกำหนดไว้ในแผน ดังนั้น จึงควรศึกษาถึงหลักเกณฑ์การจัดการกับหนีดังกล่าว และสิทธิในการรับชำระหนี้ของเจ้านี้ตามกฎหมายฟื้นฟูกิจการของไทยและต่างประเทศ เพื่อเสนอแนะแนวทางหรือมาตรการที่เหมาะสมและมีความชัดเจนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทำความเข้าใจระบบการฟื้นฟูกิจการ วัตถุประสงค์ของการขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ อำนาจหน้าที่ของผู้ทำแผน และบทบาทของผู้ทำแผนกับการขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ
2. เพื่อศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับการก่อหนี้เพื่อการฟื้นฟูกิจการ หลักเกณฑ์การจัดการกับหนี้ที่ผู้ทำแผนก่อขึ้นหรือหนี้ที่กำหนดไว้ในแผน สิทธิของเจ้านี้ผู้ให้ความช่วยเหลือในการฟื้นฟูกิจการและการบังคับชำระหนีดังกล่าว

3. ศึกษาลักษณะและหลักเกณฑ์การจัดการกับหนี้ที่ผู้ทำแผนก่อตั้งหรือกำหนดไว้ในแผนตามตามกฎหมายฟื้นฟูกิจการของไทยและต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษ ซึ่งหนี้ดังกล่าวไม่ต้องยื่นขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ เพื่อวิเคราะห์ถึงประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับหนี้ทั้งสองประเภทนั้น

4. เสนอแนวทางแก้ไขเพื่อให้ทบบัญญัติเกี่ยวกับหนี้ที่ผู้ทำแผนก่อตั้งหรือกำหนดไว้ในแผน ซึ่งเป็นหนี้ที่ไม่ต้องขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการของไทยเป็นไปอย่างชัดเจน เหมาะสม และทำให้กระบวนการฟื้นฟูกิจการมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์ต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งเจ้าหนี้ ลูกหนี้ และผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย

ขอบเขตและวิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเอกสาร ศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ข้อมูลจากตัวบทกฎหมาย แนวคำพิพากษา บทความ และเอกสารทางวิชาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นศึกษาถึงหนี้ที่ผู้ทำแผนก่อตั้งหรือกำหนดไว้ในแผน ซึ่งเป็นหนี้ประเภทที่ไม่ต้องยื่นขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ ว่ามีแนวคิดหลักเกณฑ์ ปัญหาอย่างไร ส่งผลกระทบต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือเป็นอุปสรรคต่อการฟื้นฟูกิจการหรือไม่ และควรมีขอบเขตเพียงใด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. เพื่อทราบถึงระบบการฟื้นฟูกิจการตามหลักสากล แนวความคิดในการก่อตั้งหรือการฟื้นฟูกิจการ อำนาจหน้าที่ของผู้ทำแผนในการบริหารจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้
2. เพื่อทราบถึงแนวความคิด วัตถุประสงค์ หลักเกณฑ์การขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ โดยเน้นศึกษาประเภทของหนี้ที่ไม่ต้องยื่นขอรับชำระหนี้ เฉพาะหนี้ที่ผู้ทำแผนก่อตั้งหรือหนี้ที่กำหนดไว้ในแผน
3. เพื่อทราบถึงขอบเขต ปัญหา และความไม่ชัดเจนเกี่ยวกับหนี้ที่ผู้ทำแผนก่อตั้ง หรือหนี้ที่กำหนดไว้ในแผนซึ่งกฎหมายให้สิทธิได้รับชำระหนี้โดยไม่ต้องยื่นขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการตามกฎหมายไทยและต่างประเทศ
4. เพื่อหามาตรการที่เหมาะสมนำเสนอเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายฟื้นฟูกิจการในส่วนที่เกี่ยวกับหนี้ที่ผู้ทำแผนก่อตั้งหรือหนี้ที่กำหนดไว้ในแผน ที่ไม่ต้องขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย